

Het dak wijst de weg

Het verduurzamen van de leefomgeving vereist samenwerking tussen partijen die elkaar nog niet vaak in het werk tegenkomen. Onderwijskundige Jan Cromwijk van Kennisinstituut ISSO onderzoekt, overziet, brengt de benodigde behoefte aan kennis in kaart en ontsluit die. Juist het dak krijgt zijn speciale aandacht. "Als we een volledig circulair, multifunctioneel dak kunnen maken, is het voor de andere bouwdelen ook mogelijk."

Jan Cromwijk is toegepast onderwijskundige en kartrekker van het speerpunt vakmensen en innovatie in het Nationaal Dakenplan (NDP). "De kern van mijn werk is het in beeld brengen welk vakmanschap in de toekomst nodig is bij het vormgeven van een duurzame, groene en gezonde gebouwde omgeving", zegt Cromwijk.

Zo onderzoekt hij welke skills er nodig zijn bij de verduurzaming van de gebouwde omgeving. "Die zoektocht is begonnen vanuit het energievraagstuk. Energie krijg je niet op orde als het gebouw niet op orde is. En in de toekomst is het gebouw niet op orde te krijgen als het gebied niet op orde is. Want gebouw en gebied gaan steeds actiever met elkaar interacteren. Dus terwijl ik bezig was met vakmanschap voor warmtepompen, zonnepanelen, ventilatiesystemen, kierdichting, nieuwe façades, etc., kwam ik erachter dat het stuk vergroening van de gebouwde omgeving ook een belangrijke waarde heeft voor de transitie. Vergroening ligt aan de basis van leefbaarheid, gezondheid en klimaatadaptatie."

"Wat ik zag is dat bij vergroening en multifunctioneel maken van daken, gevels en binnenwanden een heleboel disciplines bij elkaar komen die normaliter nog niet vaak samenwerken. Traditioneel komen ze meestal na elkaar en soms weten ze niet eens van elkaars vakmanschap af. We zagen tijdens onderzoek dat er veel innovaties plaatsvinden op het gebied van gevel- en dakbegroening en op het gebied van multifunctioneel dakgebruik. Bij die ontwikkelingen wordt de transitie naar 'het nieuwe bouwen' of 'Het Nieuwe Normaal' duidelijk zichtbaar. Voor mij als onderwijskundige uitermate interessant."

"Dat was rond 2018. Dat was ook op het moment dat het kennisinstituut van de bouw (SBRCURnet) ophield te bestaan. In de publicaties die ISSO had overgenomen, kwam ik veel publicaties over vergroenen van gebouwen tegen. Helaas waren die in de meeste gevallen al tien jaar oud en niet meer actueel. Dat vond ik vreemd, want ik zag om me heen juist veel innovaties en veranderingen voor het waardevol vergroenen van onze gebouwde omgeving."

EXPERTISE VERZAMELEN

"Wat ik toen gedaan heb, en dat is mijn vak als onderwijskundige, is in kaart brengen wie ervaring hebben op dit gebied. Dan kom je al heel snel tot een soort kernnetwerk van experts, die het benodigde vakmanschap al in de vingers hebben en die kunnen bijdragen aan het updaten van publicaties. We onderzochten of er in de betrokken sectoren middelen zijn om te updaten en daaruit is het praktijkboek *Multifunctionele groene daken en gevels* voortgekomen."

"Zo raakte ik zijdelings betrokken bij de Green Deal Groene Daken en later het NDP. Dit netwerk wil ik onderhouden, want multifunctioneel dakgebruik zal in de komende 15 jaar fors groeien. Met de hulp van dit netwerk ben ik in staat te spotten welke innovaties er toe doen en wanneer de kennis verspreid moet worden. Wanneer iets op de agenda moet komen, of in welke richting het netwerk moet worden vergroot."

OP GOEDE BASIS

"De transitie is nu aan het versnellen. Dat betekent dat er veel spelers zijn die los van elkaar mooie dingen doen."

Wanneer die elkaar kennen en niet competitief samen gaan werken zijn die tot nog veel meer mooiere dingen in staat. Daarom ben ik blij met het Nationaal Dakenplan, omdat je hier een groot deel van het relevante netwerk bij elkaar hebt. Eén van de onderwerpen die we nu binnen het NDP op de kaart zetten, is het belang van een integrale dakkwaliteit. Voordat je naar circulariteit, groen of multifunctioneel dakgebruik gaat, heb je een goed functionerend dak nodig."

"Bestaande garanties en regelingen, gericht op waterdichtheid en het in stand houden werken goed, maar op het moment dat je andere functies aan het dak toevoegt, moet zo'n integrale dakkwaliteit naast functioneel waterdicht en levensduur ook instandhouding en andere punten vastleggen. Op initiatief van de VESP is binnen de NDP een werkgroep, die een lijst maakt van zorgpunten die collectief kunnen worden beetgepakt om te komen tot oplossingen.

HET DAK HAAKT AAN

"Ik doe dit onderzoek sinds 2011, mede gefinancierd vanuit diverse Europese BUILD UP Skills-projecten. Het aantal transitievraagstukken is enorm gegroeid. Industrieel flexibel en demontabel bouwen, digitaliseren, de slimme gevel, etc. We begonnen met een lijst van 60-70 innovaties en we zitten nu op 300 innovaties die we volgen. En bereken dan het aantal betrokken mensen maar eens, elk bouwdeel dat er toe doet heeft zijn eigen verenigingen, clubs en netwerken." "Ik kan niet overal bij zijn, daarom ben ik heel blij met netwerken zoals het NDP, Gideon Transitie Tribes, de Brede Stroomversnelling, Plaform KAN, etc."

"Bij de ontwikkeling van het multifunctionele dak wordt de transitie naar 'het nieuwe bouwen' duidelijk zichtbaar.

Ondersteund door Europese subsidies voor nieuw vakmanschap om de verduurzaming van de gebouwde omgeving te ontsluiten, had Cromwijk energie al goed opgepakt en was men al bezig met digitalisering. "We zochten nog iets waar duurzame materialen en circulariteit aan de orde komt. Juist toen ik bezig was met het herschrijven van de publicatie *Multifunctionele groene daken* besepte ik: Op het dak komt alles bij elkaar! Laten we dat nu in de subsidieaanvraag voor BUILD UP Skills gaat Circulair (BUS-GoCircular) centraal zetten, want op het moment dat je volledig circulair een dak multifunctioneel kunt maken, is er geen onderdeel in het gebouw wat complexer is. Op het dak kom je in principe alle disciplines tegen. Als we het op het dak voor elkaar krijgen, is de rest van de verduurzaming zeker weten mogelijk."

Cromwijk presenteert op 30 november weer de voortgang van zijn werkgroep in het Nationaal Dakenplan in een lunchwebinar. Om de werkzaamheden van BUILD UP Skills te volgen, kunt u terecht op www.buildupskillsnederland.nl. ■

Dit artikel kunt u lezen op www.dakweb.nl

Zijn zulke duurzame, circulaire groene steden in de nabije toekomst mogelijk?